

GAZETA TRANSILVANIEI

Onor.
991
Biblioteca Universității
SIBIU

REDACȚIA ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Se publică de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” nr. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI
BRAȘOV
B-dul REGELE FERDINAND
Abonamentul anual lei... Autoritate
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 36 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942 Sâmbătă 3 Iunie 1944 Anul 107

inima neamului

de I. Bozdog

În timp ce văzduhul se cutre-
ră de mugetul infernal al *cețelor*
semănătoare de moarte și
vină, iar populația greu încercată
a orașelor își caută adăpost prin
subteranele ruinelor, satele noastre
sunt îngenuchiate în fața altarelor.

Niciodată nu mi-a fost dat să
văd figuri mai impresionate și mai
reculese în duminici și sărbători
ca în aceste zile de județ. Sătenii
noștri, fără deosebire de vârstă și
sex, *aud* chemarea clopotului mai
deu ca niciodată, iar ruga lor parcă
vrea să străbată prin bolțile mo-
destelor locașuri departe, prin țaria
albastră de-a-dreptul, în fața tro-
nului ceresc. Ruga lor nu mai este
o formă obișnuită de cult, ci este
o cucernică și stăruitoare cerșire
a milei cerești.

Neamul în întregimea lui par-
ticipă și simte grelele încercări și
nimic nu omite spre a domoli ur-
gia abătută asupra sa.

Coloane de cremene stau în-
cleștate cetele de voinici pe cu-
nuna Carpaților, de-a-lungul mă-
noaselor sesuri ale Bucovinei, Mol-
dovei și Basarabiei de care se iz-
besc și se sfarmă toate puhoaiile ce
forțează mereu porțile patriei. Ca-
sele mici și modeste dinăuntrul
hotarelor neatînse s'au transformat
în locașuri primitoare, străjuite de
bunătate și ajutor frătesc, iar os-
pețimea tradițională românească
inscrie în viața neamului cea mai
strălucitoare pagină de renunțare
și abnegație în favorul celor nă-
păstuiți.

Numai cine trăiește în aceste
clipe departe de căminul său dis-
trus sau amenințat de foc și ruine,
își dă seama de duhul mucenicesc
al înfrățirii în care trăiește astăzi
întreaga suflare românească.

Casa și patul său sunt oferite
cu dragă inimă celor ridicați de
voia sorții, vatra lui gătește pen-
tru toți câți încap în jurul ei,
hrana lui nu trebuie cerșită nici
stoarsă cu forța, căci ea se îm-
parte și ofere tuturor celor ce au
nevoie de ea.

*Cât timp avem noi, vom trăi
cu toții, iar brațele noastre se vor
încorda și munci îndoite ca să în-
destulăm pe toți câți soarta i-ar
mai abate pe la noi.*

Rugăminți

Societatea Română de radiodifuziune

care a luat măsura atât de bună
a comunicatelor privitoare la situația
aeriană în spațiul românesc, e rugată
să dea aceste comunicate numai prin
postul România (1875 m. lungime de
undă) deoarece postul pe banda de
48 m. „Bucegi” este imposibil să recep-
ționezi ceva, oricât te-ai trudi.

Motivul tehnic nu-l cunoaștem, dar
realitatea aceasta este. Or, cum se în-
tâmplă, raidurile inamice de până acum
au fost efectuate numai între orele
când radio „România” nu emite, iar
„Bucegi” nu poate fi prins.

Apoi:
S'a produs un atac asupra unui
oraș la ora 11.30. La ora 13 radio „Ro-
mânia” anunță că „în spațiul aerian româ-
nesc domnește liniște desăvârșită”, când
ascultătorii ar aștepta un comunicat și
cu privire la ce a fost înainte cu un
ceas și jumătate. Oricât de sumară ar
fi această știre din motive pe care noi
le putem înțelege, ea corespunde unei
necesități sufletești. Nu este de loc în
interesul nostru să ne informăm asupra
a ceea ce s'a petrecut la Ploiești în ziua
de 31 Mai dela posturi streine, când a-
ceste posturi n'au nici informația pre-
cisă și nici obiectivitatea necesară.

Primăria Municipiului Brașov

este rugată să anunțe, fie prin afișe,
fie prin zările locale, în câteva numere
consecutive, care sunt adăposturile pu-
blice construite de ea pentru apărarea
cetățenilor contra bombardamentelor.

Firește, nu ne gândim la cele in-
dicate prin tăblițe (pivnițe, șanțuri,
tranșee acoperite, etc.) pe care nimeni
nu le mai utilizează de când cu
dezastrul de sub Tâmpa, ci la acelea
capabile să reziste bombelor, așa cum,
din inițiativa particulară au început să
se construiască acum prin toate dea-
lurile și stâncile Brașovului.

Fiindcă, e adevărat, avem păduri
în imediată apropiere, dar dacă aceste
păduri, dăruite de Dumnezeu, rezolvă
cumva problema, nu-i mai puțin ade-
vărat că și contribuțiile pentru adăpos-
turi vor fi fost utilizate în acest scop.

Noi dorim numai informații în
această privință, ca, la rândul nostru,
să-i informăm pe cetățeni.

Așa gândesc, așa vorbesc și
așa făptuiesc astăzi sătenii noștri.

Cât timp există această sfântă
comunitate sufletească între fiii
neamului, nu trebuie să avem în-
doieli asupra destinului nostru.

Oricâte și orice încercări ne
mai așteaptă ele nu vor putea
clăti nesdruncinata noastră credință
în dreptatea și viitorul cauzei noastre.

*D-zeu ajută dreptății, iar ce-
lor trufași le este împotrivă.*
Viișoara-Turda, 7 V. 1944.

**Numai Asociațiunea transil-
vană „Astra” ne ajută;
se gândește cineva la asta ?**

„Gazeta Transilvaniei” De-ale lui Emanuil Grigorovitzza

de Leca Morariu

Un fericit hazard ne aduce
cărțulia: *Piatra Muierii. Povestire din
trecutul Bucovinei de Emil (sic) Grigo-
rovitzza. Tiparul tipografiei diecezane,
Arad, format 76° mare, 87 pagini.*
Exemplarul nostru mai vine încă și cu
autograma: *D-lui prof. universitar dr.
Dimitrie Oncul, directorul Arhi. Stat.
Autorul 14/V 1911.*

Că de fapt autorul e bucovineanul
Emanuil (deci nu Emil!) Grigorovitzza
(mai puțin știut la Arad, pe atunci), ne-o

dovedește pag. 4 din copertă, unde, la
„de același autor”, citim d. p.: *Chipuri
și graturi din Bucovina și Cum a fost
odată (Schife din Bucovina) etc.*

E înviorarea literară a unor pa-
gini de cronică străbună. Suntem pe
la leatul 1349, prin prezjma Siretului;
cetate de Scaun Domnesc. Și-i vorba
de hărțuielile dintre emisarii catoli-
cismului în Moldova și dintre dârza

Poporul

Șore d'osebire de ceilalți frați ai săi, țaranul din Ardeal a avut de purtat o luptă de veacuri cu asupritorul său. Aici la noi se poate spune că neamul românesc a trăit printr'o singură pătură socială: prin țărănime. Călăuzită de preoți și învățători ea a apucat drumul luptelor pentru a-și croti o altă soartă.

Veacuri întregi țărănimea a înfruntat furtunile sortii, întârindu-și sufletul din cetania Psaltirei și a Ceaslovului și despiciându-și calea spre desrobirea politică și economică. Abia după revoluția din 1848 a putut scutura de pe grumazul său jugul robiei economice. Iar aceluiași robiei politice l-a sfărâmat abia la 1918 pe câmpia dela Alba-Iulia.

Lipsită de pământ, străină în țara ei, lipsită de credit la bănci, strivită de solgăbirăi și boicotață de nădrăgarii și negustorii orașelor, toți înverșunați și încălniți dușmani ai poporului de baștină, țărănimea ardeleană n'a avut alt sprijin în afară de Dumnezeu, decât pe cărturarii săi, care și-au încordat toate puterile pentru a întemela bănci românești și a-i da puțința să cumpere pământul pe care-l furaseră nemeșii de neam străin și venetic.

Datorită acestor lupte pentru pământ și pentru dreptate, Istoria țărânilor din Ardeal este cea mai frumoasă și mai bogată în revoluții și în fapte mărețe.

Vremi întunecate -- suflete luminate

de Bădicu Gheorghe

III
Nu te crede așa grozav, omule!

Poți tu să stai pe picioarele tale, o bucată de vreme, poate să-ți meargă foarte bine, poți să huzu-rești fără să-ți pese de Dumnezeu și de oameni. Dar vine un ceas de năpastă. Te-ai poticnit într'o bună zi și te pomenești că ai căzut într'o groapă... Atunci ți-aduci aminte de El și strigi cu desnađejde: Doamne, ajută-mi și nu mă lăsa! Poți să guști din toate științele, din toate filozofiile care se vântură de veacuri pe alături de Scripturi.

La urma urmelor, ai să vezi cu ochii tăi că toate ideile, toate născocirile omenești se schimbă, se spulberă una pe alta și se risipesc ca fulgii de pădăie. Singură Biblia rămâne veșnic neschimbată, dăinuind peste înțelepciunile veacurilor. Apropie-te de ea!

Incepe să bei din învățatura ei și vei găsi că oricât ai bea, tot nu-ți trece setea. Fântâna cu apă vie nu seacă în veci.

Ce-ar face Românelul nostru, lucrător de pământ, fără Dumnezeu care dă ploaie

și soare la vreme, făcând să-i rodească holdele? El nu poate trăi fără credință. El se duce regulat la biserică, ascultă slujba și se închină la icoane într'un chip firesc, așa cum face el orice lucru care purcede din adâncul sufletului său.

— Lui Dumnezeu mă pot ruga și la mine acasă! — zicea dumnealui de colo.

— Te poți ruga, nu-i vorbă. Dar de unde știi d-ta că-l întâlnești pe Hristos în

casa d-tale, ori la câmp, ori la pădure, ori unde vrei și când vrei d-ta?

Nu e sigur că vei putea lua contact cu El oriunde îți place!

Dar e absolut sigur că în biserică ai să-l găsești. Acolo, în casa Lui, El stă pe tron de lumină cerească și te așteaptă. Îți zâmbește ca un părinte la intrare, te binecuvântă și te ascultă.

Dar dă-mi voie să te întreb eu pe d-ta, om sărac și năpăstuit de rele: Pentru ce vrei să te lipsești tocmai de biserică, singurul așezământ din lume în care nimeni nu este mai mare sau mai mic decât aproapele său? Nu suntem toți egali înaintea altarului? Nu este Regele egal cu cerșitorul în fața lui Dumnezeu? Nu după avere, nici după ranguri și domnie suntem judecați de Tatăl Ceresc, ci după credința sufletului nostru. Am ieșit din biserică, se schimbă situația. Deosebiriile dintre oameni apar imediat. Directorul de fabrică se uită peste umăr la negustor. Negustorul se uită de sus la cismar. Cismarul la ucenic și acesta la măturătorul de stradă.

Proverbe indiane

Răbdarea e mântuirea.

Ascultă tot, dar nu crede tot.

Din chibzuială dai, ai.

Orice lucru cu măsură.

Hoț pe hoț cunoaște.

Mila străinului nu se prinde.

Ce nu poți, nu ridică.

Din colibă încă se nasc oameni mari.

Cine bate, aceluia i se deschide.

Trad. de Gh. Coșbuc

Ce poate da omul sărac

Pe mulți îi auzim spunând: N'am ce să dau de pomană, de vreme ce sunt sărac. Aceștia se înșală. Chiar dacă suntem săraci, putem să dăm foarte mult semenilor noștri. Iată câteva ocazii:

Dacă atunci când dăm bună ziua unui cunoscut, vom zâmbi cu bunătate, i-am dat ceva bun. Dacă apărăm un prieten în fața bârfitorilor săi, i-am dat un lucru de mare preț. Dacă spunem un cuvânt de îmbărbătare celui căzut în nenorocire, mare dar i-am făcut. Dacă stăm 10 minute la capătul unui bolnav, dacă dăm un pahar cu apă trecătorului însetat, dacă dăm adăpost peste noapte unui drumeț ostenit, toate aceste mari daruri vor fi mai cu seamă dacă le facem din inimă curată. Iată de ce nu putem să spunem niciodată că suntem săraci și n'avem ce da deapropelui.

Din înțelepciunea creștină

— Se cade să nu crezi că-ți datorești ție ce ai mai bun în tine, nici altui om, ori care ar fi meritul virtuții lui, — ci pe toate întoarce-le spre Dumnezeu, fără de care omul nu are nimic.

Dragostea dumnezeiască pe toate le supune ei și mărește toate puterile sufletului.

— Haruri imbelșugate vor primi acei care iau de bună voie jugul cel prea-sfânt.

Potop la Sântilie

de Sassu Ducșoara

În după amiaza acelei zile, cerul era senin ca sticla. De pe dealul Verdeța cobora o turmă de oi spre țarc, mânăta cu zor de un flăcăian-dru ce se tot agita șuerând printre dinți, lovind pământul cu băta ferecată în verigi de aramă, în semn de voinicie.

Peste păraul Varniței însă, cireada de vaci a satului Frunzari trecea domol zăgazul încins cu multe rânduri de sârmă, în timp ce Alexe, văcarul, se așinea mai la vale să nu intre cornutele în plantația tânără de salcâmi.

Sunetul tălângilor și chiotul ciobanului ajuseră în sat odată cu asfințitul soarelui și cu pâlcuri de săteni ce se întorceau dela muncă. Cărduri de copii roiau pe toate potecile, înarmați cu bice din care pocneau de-ți spărgeau urechile, iar alții cu nuele de alun și arcuți cu săgeți de trestie, veniau în întâmpinarea cirezii de vaci care acum ajunsese pe drumul cel mare din dreptul bisericii ungurești.

Toată lumea alerga în

toate părțile să isprăvească lucrul gospodăriei până a nu da soarele de mal, numai leica Bunda sta pe prispa casei cu coatele rezimate pe genunchi, cu obrazul în palme privind mândră la Leana și Marioara, cum zoreau de îndemănatic să termine măturatul prin curtea părintească. „Două fete, ca două cadre”, spunea mândră și apăsând pe vorbe, leica Bunda când aducea cineva vorba despre ele:

Intr'un timp, cum sta așa văzând poate și la tinerețea ei cu care se mândrea ca și cu fetele, cineva deschise poarta care scârțâi înfiglat, trezind-o pe Bunda din gânduri. Aceasta-

ridică privirile și se miră văzând un străin ce înainta prin curtea lungă și căptușită cu un covor de iarbă mărunță.

— Bună ziua bătrânico!

— Bunăăă!

— Da ce te trudești așa cu munca?

— Ba mă trudesesc cu șederea că, slavă Domnului, are cine se trudi și cu munca — și arată cam în taină spre dolofanele de fete care de cum intrase străinul se făcuseră blânde și sfoase ca două mironosițe.

— Da ce-i mâne bătrânico?

— Mâne: Sintilia! Au, au, da pe ce lume trăiești?

— Sintilia...? Pe ce limbă e asta?

— Heei! da cum poți dumneata vorbi una ca asta domnișorule? Pe la dumneavoastră nu se știe încă? Ce fel de creștini sunteți?

— Uite cum stau lucrurile pe la noi, încearcă străinul s'o lămurască pe bătrână...

Eu sunt dela oraș și apoi pe la noi — nu se prea știe de atâtea sărbători bisericesti. La noi se muncește la cataramă. Fabricile merg zi și noapte, că de ar sta, n'ați avea ce îmbrăca și ce încălța.

— Ba zău, n'o hi chiar așa, că slavă Domnului, noi avem vaci, oi, pământ la fel și ce mai încoaci — încolo, că tot noi cărăm și la fabrici de au ce mesteca, dar sărbătoarea e săr-

PAGINA MUNCITORILOR

muncă și lumină

Infrățirea popoarelor

cuvinte triste despre o pace rea

de M. Someșanu

Sunt atât de mulți cei care vorbesc astăzi despre infrățirea popoarelor.

Îi auzi pretutindeni, în toate colțurile lumii, împletindu-și îndemnul la pace cu zângănitul armelor pe care nu le lasă din mână. În graiul lor, pacea nu mai înseamnă pace. Pentru că fiecare dintre ei poartă alte deslegări în vârful spadei, iar pacea propovăduită de aceștia poartă chipul adevărat al unei victorii militare.

În felul acesta, ce mai rămâne înaintea dreptei noastre judecăți? Trebuie să înțelegem că pacea înseamnă, în orice caz, altceva decât ceea ce propovăduiesc oamenii vremii. Că ea s'a spulberat din zarea zilelor de acum și că nimic nu ne mai sprijină nădejdea în ea.

Am auzit despre unii, ale căror căminuri sunt foarte, foarte departe de viforita luptelor, că ar fi convocat pe câteva dintre căpeteniile lumii la o conferință de pace. Dar condițiile închipuite de aceștia au fost atât de grele și de umilitoare, încât pacea propusă de ei a fost o adevărată înfruntare a adevărului și a omeniei.

Iar la urmă, domnii aceștia care flutură stindarde de pace în vârful spadelor, s'au găsit îndreptății să vestească lumii că generoasa lor ofertă n'a fost înțeleasă și că războiul va trebui să continue cu și mai multă înverșunare.

Aceasta este pacea despre care se mai poate vorbi

astăzi. Cât despre cealaltă, despre deplina împăcare a popoarelor, nu este timpul să pomenim acum. Ea va răsări din sleirea luptătorilor de astăzi și se va înfiripa sub semnul înalt al

unei voințe care depășește pe oameni

Oamenii nu se pricep să facă decât războiul.

Pacea vine dela Dumnezeu.

De aceea, toți cei care

propovăduiesc o pace întinsă peste turele de tancuri și aripi de avioane ucigase, nu jinduiesc decât în spre binele lor stingher, speculând asupra unei victorii cât mai rodnică și mai

ușoare.

Doamne, acesta este chipul păcii...?

Noi ne-o închipuim într'altfel. Pacea năzuită de noi poartă sigilul tare al duhului, care nu cunoaște umilire și exploatarea celor învinși. Pacea noastră izvoarește din inimă, și e întemeiată pe dragostea limpede și caldă, cea propovăduită de Mântuitor.

Noi nu vom putea vinde minunatele ei înțelesuri pe moneda firavă și atât de discreditată a vremilor de acum.

Pentru noi, pacea înseamnă mai mult decât ceea ce ne vor putea oferi conducătorii de astăzi ai omenirii. Și știm că ea nu va purcede din mintea vreunui diplomat, ci va rodni din țărâna însângerată a veacului, ca o floare tristă a târpielniceii înțelepciunii omeniești,

Atunci, când deasupra ruinelor pământului jeluitorii vor putea fi numărați, și soarele se va admubri de tristețea așezămintelor omeniești, atunci când viforul sufletesc al omenirii de astăzi se va fi istovit iar luptătorii vor împreuna mâinile lor, căutând deasupra sfărâmurilor atâtor idoli așchiile de lemn ale semnului de pe Golgotha, atunci, de-abia, se vor umple de lumină zărilor pământului și pacea va coborî ca o mână de părinte peste fruntea obiditei omeniri.

Este singurul lucru în care credem și pe care-l așteptăm.

Sărăcirea Europei

Proletarius însemna pe vremea vechilor Romani acel cetățean sărac al Romei, care era considerat folositor pentru stat doar din punct de vedere al copiilor — viitorii soldați — ce-i putea da Impériului pentru politica sa de cucerire și stăpânire a lumii vechi. Subt clasa proletară înțelegem azi clasa muncitorilor săraci, trăind o viață mizeră din cauza câștigului mic ce-l aduce munca cu ziua și cu palmele.

Clasa *burgheză* este clasa mai înstărită, a patronilor, a negustorilor, a meseriașilor, a liberilor profesioniști din orașe, a funcționarilor particulari și ai statului etc.

Clasa *nobilimii privilegiate* nu mai există azi, dar am putea cuprinde aici pe marii proprietari de pământ, puținii la număr de altfel și mai ales pe marii industriași și marii fabricanți, ingineri, avocați, medici, care câștigă dela 200 — 300.000 de mii de Lei în sus pe lună.

Bombardamentele aeriene, care în timpul din urmă au luat proporții catastrofale, sărăcesc cu deosebire clasa *burghză* la orașe, clasa celor mai bine situați, accentuând sărăcia așa numitei clase *proletare*. Plugăria dela sate suferă mai puțin, dar plugăria fără o clasă *burghză* mai bine situată, cu o bună putere de cumpărare va fi atinsă, indirect, și ea. *Cel ce vor rămâne la orașe cu casele intacte, vor geme greu sub povara impozitelor și din cauza multelor milioane de sinistrați un șir lung de ani nu va mai fi nimeni proprietarul suveran al propriei sale case.*

Ne putem face ușor o idee de

distrugerea orașelor prin bombardamente, dacă luăm ca măsură medie bunăoară Brașovul, cu cele 8000 de de case înainte de izbucnirea războiului actual.

Franța a suferit numai dela armistitiu încoace următoarele distrugerii: 50.000 de case particulare, 78 biserici, 120 clădiri publice, 135 școli în 66 de orașe, având un milion de sinistrați, 20.000 de morți și 30.000 de răniți.

La noi numai în cele 4 bombardamente asupra Bucureștilor din 4, 15, 21 și 24 April 1944 s'au distrus 1829 case, avariat 1489, morți 3378, răniți 2979.

Prin urmare, la București s'au distrus în 4 bombardamente un număr de case egal cu aproape jumătate Brașovul, în Franța în 4 ani un număr de case egal cu de 6 ori orașul Brașov.

E greșit să se pună tema, că nu vor exista decât supraviețuitori și învinși după război; mai bine zis vor exista învingători, care din cauza sleirii generale și pustirilor nenumărate din țările Europei nu vor putea prea mult beneficia de victoria lor.

Cei ce continuă războiul cu orice preț până la înghițirea totală a inamicului, ar trebui să ia în considerare afară de faptul că un inamic prea mult umilit, căruia i se impun condițiuni prea grele, va fi un veșnic vulcan în pregătire, și această grozavă proletarizare a Europei care ascunde în sine prăbușirea economică, dar și un ocean întreg de nemulțumiri sociale, care poate arunca Europa în haos.

Dr. M. Suciú-Sibianu

Intoarcere...

de t. m. v.

bătoare, că și Dumnezeu după ce a făcut lumea s'a hodinit o zi, darmită neputinciosul de om!... Apoi se vede că și a întors Dumnezeu fața de la noi sau o hi venit Anticrist pe pământ, cum mai citea Dinu ăl Bătrân acum câteva zile din „Pocalipsul“ Sfântului Ion. Mai știi? Om hi lumea de apoi... Auzi colo! Să nu știe baremi când cade Sintilia! Noa, asta muream și tot n'o mai auzeam, și privind spre străin cu groaza ca și când ar fi văzut pe satana, Bunda făcu cruci mari slovenind: Doamne Maică Precistă, iartă-ne și ferește-ne, Măiculiță Doamne, îndură-te....

Va urma

De cum l-am văzut printre ceilalți soldați care umpluseră peronul gării, mai desghețat în mișcări decât aceștia, cu privirile liniștite și mai bărbate, cu obrazul asprit și cu umerii porniți într'un fel de opintire continuă, încât părea mai înalt și mai voinic decât toți cei din preajmă-i, deși nu era, de cum am văzut în întreaga lui ținută, acea ușoară neorânduială care este semnul omului pornit în spre aprigă hotărîre, am înțeles că am înaintea mea un ostaș cu inimă îngreunată de încercare grea, care pleacă sau vine din spre front.

Și pentru că trenurile noastre nici nu se anunțaseră încă, m'am gândit că o vorbă-două cu un astfel de om este o adevărată răscumpărare pentru ceasurile acelea mohorite și pustii pe care nu le întâlnești decât prin gări sau prin sălile de spital.

Și uite-așa s'a întâmplat că mă trezii înaintea lui, cu degetele întinse spre tabacherea ruginită și doldora de „Plugare“. Mi le întinse fără să-l mire cutatezanța mea și după ce-mi mai întinse și licărul de foc al țigării sale, mă întrebă, zămbitor

și cald, de parcă am fi hălăduit o vară întreagă împreună: — La unitate...?

Mă grăbi a-i răspunde că drumul meu duce spre locuri mult mai puțin însemnate și că de-abia de-mi mai aduc aminte de vremea când eu însumi purtam vestmintele și soartea lui lui bărbat.

Se împliniseră aproape trei veleturi de când o pornisem și eu într'acolo, spre zăgazurile de moarte ale Prutului.

Dar puținile vorbe pe care i le-am spus i-au fost de-ajuns ca să înlătore și câtă bruma de sfială o mai avea, și începu să mă privească cu ochi de camarad.

Și încet, pe îndelete, de parcă am fi sfătuit undeva prin fun-

dul tranșelor, camaradul meu îmi povesti câte ceva din viața lui din urmă.

Luptase pe toată adâncimea frontului, dela Prut până în pietrele Caucazului. Și de nenumărate ori îl adumbrise moartea. Până la urmă n'a mai crezut în moarte și credința i s'a adevărit în zilele din urmă, când a pus piciorul teafăr în brazda primăvărată a țării.

După atâția ani de pustietate și de dor, concediul a venit ca un fulger de bucurie.

În marginea de oraș unde copilărise și se întâlnise cu viața, căsuța bătrânească împrejmuită cu prispă, ca pe vremuri, îl va fi amușinat de subt streșini în atâtea dimineți înflorite și îl va

Continuare în pag. 5-a col. 2 jos

Periodice ardelen

Luceafărul

Nr. 4-5, Apr.-Mai 1944

Un număr dublu, cu un material beletristic frumos, ce înconjoară substanțialul articol al profesorului D. D. Roșca despre „Europeanul Bărnăuțiu”, ne-a dăruit revista *Luceafărul* din Sibiu.

Pe linia trasată odinioară cu atâta măiestrie de către neuitatul Octavian Goga cu poezia „Oltul”, însuflețește I. Ch. Severeanu firele amare ale actualelor suferințe românești, zugrăvind în culori sumbre jalea „de prin țara nimănui”, unde pentru Români

Primăvara a sburat,
Vara-i dorului cuptor,
Vorbele pe buze mor,
Numeri vlsurle'n goană,
Plâng cu ploile de toamnă
Și le rupe în fâșii
Crivățul de pe pustii...

Oltul, fratele de jale al Românilor subjugată, va avea iarăși rolul de răz-bunător, când răbdarea chinuitorilor va ajunge la margini.

Ideea națională, privită prin prismă filosofică, se reliefează din amintitul articol al d-lui D. D. Roșca, care ne documentează că „acum o sută de ani, inteligența și sufletul lui Bărnăuțiu au fost ochii cei mai departe și împede vazători pe care neamul nostru îi deschise spre „Europa”. Dacă alții au luptat și continuă să lupte pentru dreptatea românească cu argumente istorice, filologice și geografice, Bărnăuțiu are marele merit de a fi fost primul care a pus greutate pe argumentul filosofic.

O bună parte a revistei e închinată poeziei. E un adevărat cult al lirismului. Ar duce prea departe să analizăm, într-o prezentare succintă, valoarea estetică a acestor probe literare, semnate de Ana Voileanu-Nicoară, Letița Papu, Vasile Sima, Viorel Paștea, B. Frunte și Dragomir Nichifor.

Cititorul atent va reține însă, de sigur, copleșitoarea notă de durere sinceră ce se desprinde din versurile d-nei Ana Voileanu-Nicoară. *Coșmar*, *Masca durerii* și *Cântec* sunt poezii adânc simțite, mărturisiri vibrante ale unui suflet mare.

Interesante și profund personale sunt *Liedurile* și *baladele* d-lui Victor Papilian ca și fragmentul de scrisoare *Despre prietenie* al d-lui Gherghinescu Vania.

Sculptorul Ion Vlasiu, — un bun depănător de amintiri — ne poartă în lumea realistă a satului din Ardeal. Bunica lui e ca sculptată și'n paginile sale literare. E o mare desfătare spirituală să citești astfel de pagini.

Alte două schițe literare semnează d-nii Ion Maxim și Nic. Untărescu, iar d-l Emil Micu publică câteva interesante scrisori din temnițele maghiare ale lui Aurel Mureșianu către soția sa, aruncând prin aceasta o prețioasă dără de lumină asupra proceselor de presă inscenate de Maghiari, în veacul trecut, împotriva ziarelor românești, care înțelegeau să-și păstreze, cu orice risc, demnitatea națională.

La rubrica „Gând și Faptă” publică d-l Coriolan Petraru lucruri instructive despre *Emil Sigerus și arta transilvană*. Cronicile vii și spumoase sunt redactate de către d-nii Victor Papilian, Grigore Popa și Mihail Petreanu.

I. Gh.

Tipografia „Astra” Brașov

caută

ucenici români

Citiți și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”

Cantina evacuaților din Vișoara

Județul Cluj-Turda dă dovada pentru a doua oară, într'un răstimp de abia 4 ani, de omenie și ospeție românească. Cu o populație românească de peste 80%, a primit și în 1940 și în 1944 zeci de mii de refugiați și evacuați. Deși cu o populație de *Moți*, săraci și fără posibilități de producție agricolă, acest județ *deficitar* chiar între împrejurări normale, face eforturi ce cinstesc pe conducătorii săi, dar mai ales spiritul de jertfă al populației sale.

Ca exemplu dăm comuna *Vișoara*, cu populație mixtă, unde sunt adăpostiți aproximativ 200 evacuați din Bucovina, Basarabia etc.

La colecta în bani pentru evacuați s'a realizat suma de 123 000 lei, vărsați prefecturii.

Din inițiativa harnicului notar *Alexandru Balint* s'a înființat și deschis o cantină a evacuaților, unde iau masa 60-70 persoane, pe un preț într'adevăr minim. O masă costă între 25-50 lei de persoană, cu mâncări bune și substanțiale.

Fondul de rulment s'a înjghebat din cotizația de 2000 lei a capilor de familie evacuați.

Acestei cantine i s'a pus la dispoziție contra cost de preț maximal, 5100 kg. cartofi, 1200 kg. grâu, 500 kg. varză acra, câștigată de Primăria comunală și aprobată de Prefectură pentru cantină.

La sosirea evacuaților *Crucea Roșie* din localitate, prin hărnicia D-nelor *Sempronia Balint și Pășcăiu*, au distribuit gratuit hrană pe 8 zile evacuaților sosiți și anume 10 kg. bullion, 14,5 slănină, 4,25 kg. untură, 202 ouă, 116 kg. făină grâu, 36 kg. făină porumb, 40 kg. ceapă, 536 kg. cartofi, 18,5 kg. fasole și 2 kg. surogat cafea.

Cantina s'a început la 1 Mai a. c. Această operă cinsteste și vorbește mai mult decât orice laudă.

I. Urcanu

Eliza, soția lui dragă, Maria, mamă, Ionel Hențiu, fiu, aduc, la cunoștință tuturor rudelor, camarazilor de arme, confrăților de scris, moartea năpraznică pe frontul de răsărit a poetului care și-a cântat moartea

Aurel Marin

căpitan activ din Statul Major

Inmormântarea provizorie s'a făcut în ziua de 18 V. c. în cimitirul comunei Barta jud. Roman.

Pomenirea sufletului lui drag și scump se va face Duminică 4 Iunie, la Biserica Veche, din comuna Turcheș, jud. Brașov.

Continuare din pag. 4 a

fi plâns cu pleoapele înroșite, în atâtea amurguri.

Chipuri de bătrâni, de tineret și de copii vor fi povestit atâtea amintiri și atâtea îngrijorări, îi vor fi rostit numele și se vor fi istovit în nădejde înaltă și grea.

— Vine, trebuie să vină...!

Și el a venit.

Dar se vede treaba că dorul fusese prea mistuitor, sau că stihile vrăjmașe îi întârziaseră pasul, căci ochii lui nu putură cunoaște aievea chipul de vis al căsuței bătrânești. În locul ei, o grămăjoară de cărămizi și de grinzi afumate îi arătară locul unde înfloriseră vâlvătaiele urei.

Pământul era plin de răscălituri și gropi, de parcă ar fi fost mușcat.

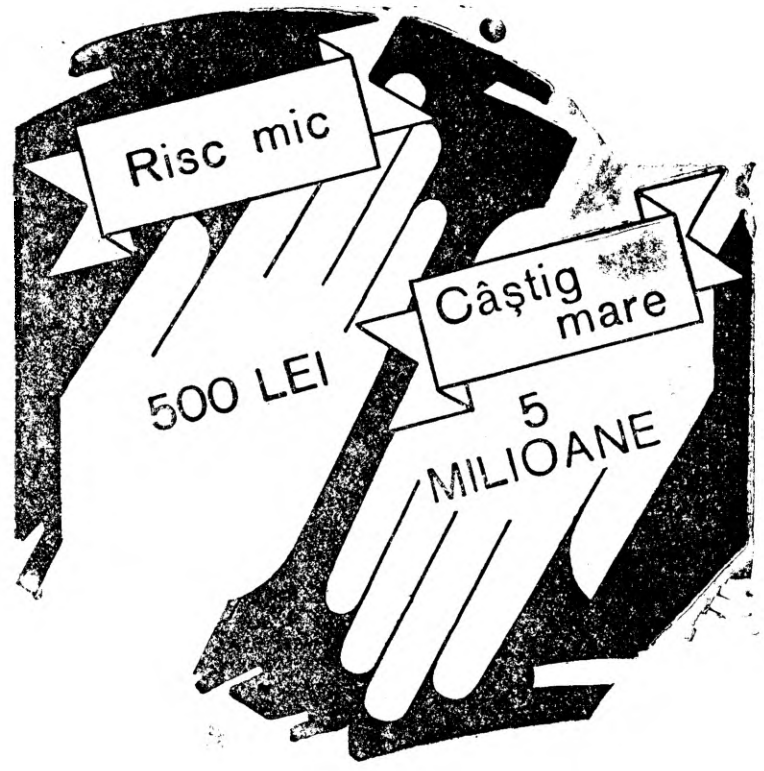
Ai lui, cei mai dragi, pieriseră odată cu căsuța. Printre ruinele acelei margini de oraș, de-a-bea a aflat pe cineva care să-i spună veștile acestea.

Avea înaintea lui încă multe dumineci de concediu.

Dar inima lui de soldat implătoșat de îndrăzneală și de noroc, a trebuit să se frângă aci, la căpătâul atâtor nădejdi, deasupra grămăjoarei de cărămizi și de grinzi afumate.

N'a întârziat decât atât cât i-a trebuit ca să-și trezească toate adâncurile durerii. Și a plecat apoi, cu sufletul însingurat și liniștit, acolo unde durerile și spaima nu mai au cuvânt.

Când a trebuit să ne despăr-

NUMAI CU 500 LEI

noul plan al Loteriei de Stat cu trageri lunare vă poate îmbogăți.

ÎN CAZUL FERICIT PUTEȚI CĂȘTIGA

5 MILIOANE LEI

Luați-vă lozul imediat dela Colectura preferată

LOTERIA DE STAT
LUNARĂ

TRAGEREA LA 10 IUNIE 1944

De închiriat măcelărie și fabrică de mezeluri, în provincie (jud. Brașov), condițiuni avantajoase, vad bun. Adresa la ziar.

Spitalele

din municipiul Brașov, unde se pot interna răniți

1. Spitalul Mărzescu, str. Cuza Vodă.
2. Spitalul Boli Sociale, str. Dima.
3. Spitalul de Ochi, str. Brâncoveanu.
4. Spitalul Contagioși, str. Cicio Pop.
5. Spitalul Militar Regina Maria.

În afară de spitale, toate sanatoriile din municipiu au un anumit număr de paturi rezervate pentru răniții din bombardament aerian.

medicul-șef al municipiului
Dr. Uplu Ștefan

Pierdut port-moneul cu actele personale pe numele de George Furnică. Găsitorelui bună recompensă. Adresa: Primăria Brașov, Serv. Economic.

țim, sgomotul din gară devenise atât de mare, încât zădărnice am fi încercat să ne mai spunem vreun cuvânt.

Mi-a scuturat mâna, zămbindu-mi așa cum nu-și zămbesc decât camarazii între ei, și a plecat puternic și senin, ca un om căruia nimeni nu-i mai poate cășuna vreun rău.

În urma lui, „plugara” mi se arse singură între degete.

Se împliniseră aproape trei veleturi decând bătorisem și eu cărările bărbăției lui. De aceea gândul meu nu fu în stare să cuprindă toată marea omului care trecuse pe lângă mine și ochii mei se umeziră într'un început de plâns.

Dar știam că vorbisem cu însuși duhul vremilor de-acum, cu cel mai desăvârșit și cel mai adevărat dintre oamenii zilelor acestora.

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Societatea „Concordia”,
Vulcan-Brașov Lei 1000

Infirmiere voluntare

Conducerea Spitalului Z. I. Nr. 161 de Cruce Roșie din Liceul Șaguna, de subț înalt patronaj al A. S. I. Arhiducesa Ileana, face un călduros apel către doamnele și domnișoarele brașovence, având convingerea că va găsi un prețios sprijin în sufletul și inima lor, pentru alinarea suferințelor aceluia ce și-au expus viața pentru noi.
Spitalul are nevoie de infirmiere voluntare.

Nimeni nu poate părăsi serviciul

Potrivit D. L. de militarizare, întregul personal din întreprinderile militarizate și personalul mobilizat la lucru, scutit ori rechizionat din întreprinderile nemobilizate este considerat „mobilizat în timp de război” și deci este obligat să presteze serviciul în fabrici și instituții în orice împrejurare, așa precum și ostașul pe front stă în fața inamicului și înfruntă toate bombardamentele.

Cei care părăsesc serviciul mai mult de trei zile, sunt vinovați de „părăsire de serviciu”, dezertori, și sunt pasibili de dispozițiunile art. 14 din D. L. de militarizare.

Este nevoie ca în situația actuală fabricile să lucreze pentru inzestrarea armatei.

Cei vinovați vor fi sancționați potrivit D. L. de mobilizare.

Se vor avea în vedere cei sinistrați în urma bombardamentelor.

Buletinul Institutului „Cernăuți”. — Refugiat la Râmnicul-Vâlcea, Institutul „Cernăuți” își continuă apariția în chip eroic, publicându-și și în aceste vremuri fascicola 35: G. Maxim-Burdujanu, *Il critica d'arte* Demetrio G. Golescu e l'Italia, Turnu-Severin 1944.

Concurs pentru Insigna sportivă

Se aduce la cunoștința amatorilor că în cursul lunii Iulie 1944, se va ține concursul pentru „Insigna sportivă”, conform regulamentului publicat în Buletinul O. S. R. Nr. 4 din 4 August 1943.

Inscrierile se pot face zilnic la districtul Sportiv Brașov, cu sediul la Poligonul de Tragere P. P. pe Promenada de subț Tâmpa.

Pentru meseriași și patroni

În conformitate cu ordinul Ministerului de Război Nr. 60.245 din 22 Aprilie 1944.

Vor fi pepensiți cu concentrarea pe timp de 3 luni la unitățile lor de origine:

- Meseriașii dela orașe și comunele rurale (sate) găsiți fără adevărate de înscriere la recensământ.

- Patronii atelierelor care nu comunică în 24 ore Biroului militar de meseriași Brașov (Str. Regina Maria Nr. 58), schimbările survenite în personalul atelierului și nu cunosc locuința lucrătorilor plecați din serviciul lor.

- Meseriașii plecați din Brașov fără autorizația Comandamentului Militar al Garnizoanei Brașov și viza Biroului Militar de Meseriași.

În plus, aceștia din urmă vor fi pasibili și de darea în judecată Curții Marțiale și pedepsirea cu închisoare dela 1—4 ani.

Cronica Războiului

Aspecte politice

Evenimentul politic asupra căruia stăruie încă atenția cercurilor diplomatice de pretutindeni este discursul d-lui Churchill rostit în Camera Comunelor. Cuvântarea premierului britanic a fost comentată de întreaga presă mondială și aceasta se datorește faptului că ea a fost rostită de o personalitate de seamă din lumea politică engleză, la care se adaugă tema atât de actuală: *politica externă a Marelui Britanii*.

Partea privitoare la problemele care au format în ultima vreme obiectele unor asidui negocieri între Marea Britanie și țările neutre a provocat critica ziarelor londoneze. D-l Churchill n'a ascuns regretul său de a nu fi putut determina Turcia de a intra în război alături de aliați, dar a scos în evidență faptul că Turcia a dovedit alianța sa față de Anglia, prin încetarea furnizării de chrom în Germania, exprimându-și în același timp speranța că Turcia va da și alte dovezi de prietenie. Ziarele engleze au trecut peste această parte a discursului, dar s'au oprit asupra pasagiilor privitoare la atitudinea Angliei față de Spania și de comitetul francez din Alger. Presa britanică s'a ridicat împotriva tergiversării în recunoașterea pozitivă a comitetului dela Alger ca reprezentant real și legal al Franței și a considerat că expunerea premierului britanic a manifestat prea multă blândețe față de guvernarea generalului Franco.

Astfel, o telegramă din Geneva reproduce pasagi întregi din presa londoneză, lăsând pe cititori să tragă singuri concluziile ce le vor crede de cuviință. Telegrama precizează însă că niciunul din ziare nu aprobă, fără rezerve, declarațiile premierului britanic. În special ziarele laburiste au o atitudine dărză, iar imediat după acestea se înscriu ziarele liberale în frunte cu „Manchester Guardian”.

„Times” scrie că d-l Churchill își închipue că problema poloneză poate fi soluționată în felul în care a spus, adică reîntorcându-se la sistemul compensațiilor teritoriale. Prin aceasta d-sa nu face altceva decât să pună din nou lumii o problemă care nu a fost rezolvată nici de fostul război. În ceea ce privește Uniunea Sovietică ziarul este de părere că ar fi absolut necesar să dispară și ultimele urme de neîncredere, pentru că Rusia Sovietică suspectează mereu planurile de federalizare europeană crezând că în spatele acestui plan există o altă intenție și anume aceea de a ridica un zid împotriva Uniunii Sovietice. Dificultățile create de această neîncredere nu pot fi îndepărtate decât prin explicații amănunțite asupra acestor planuri. Pe de altă parte trebuie să se țină seamă că asemenea proiecte sunt sortite eș-

cului, dacă nu sunt primite și de Uniunea Sovietică.

„Daily Herald”, critică de asemenea declarația d-lui Churchill făcută cu privire la Spania. Ziarul subliniază că cele spuse de premierul britanic nu sunt decât un amestec de contradicții flagrante.

„Manchester Guardian” precizează că în cursul ultimilor luni, guvernul britanic și cel al Statelor Unite, au fost criticate aspru din pricina diformării politice externe. Secretarul de stat american Cordell Hull a dat greș în încercarea sa de a face să nu se mai critice acțiunile guvernului în legătură cu politica externă, astfel că se poate crede că nici discursul d-lui Churchill nu va avea o altă soartă. Declarațiile primului ministru britanic sunt ciudat de nesatisfăcătoare. Se poate pune întrebarea: care este politica britanică acum? — când toate manifestările ei nu dă dovadă decât de oportunism — scrie telegrama. Din ce în ce politica externă engleză se apropie de politica cunoscută sub numele de „pe termen scurt”. Dar acest lucru este imposibil. „Omul de pe stradă nu poate găsi o legătură comună în discursul d-lui Churchill cu privire la politica față de Turcia, Spania, Grecia, Jugoslavia, Polonia și mai ales față de Franța”, încheie ziarul amintit.

Presa svedeză

ocupându-se de declarațiile primului ministru britanic, face un remarcabil comentariu referitor la Spania. Astfel „Dagens Nyheter” scrie: „Deoarece d-l Churchill promite Spaniei, singurul stat neutru care a participat efectiv la luptele de pe frontul de răsărit, relații bune și un comerț înfloritor cu Anglia după război, micile state neutre democratice își pot permite să nu ia prea în serios amenințările referitoare la noi, listele negre și sancțiunile economice de după război”.

În Turcia

reacțiunea presei în legătură cu discursul premierului britanic a fost de asemenea însulleșită. Presa turcă, în unanimitate, a comentat acest discurs, căutând să aducă o clarificare asupra conduitei guvernului din Ankara. „Son Posta” se îndoaie că forțele turcești ar fi fost capabile de o intervenție eficace, în momentul când d-l Churchill susține a fi cerut o intervenție armată în actualul conflict, din partea Turciei. Referindu-se la pretențiunea d-lui Churchill, că Turcia să înceteze complet livrările pentru Germania, același ziar susține, că după suspendarea livrărilor de chrom, un atare procedeu ar depăși limitele unei manevre de ordin economic, deci oarecum susceptibilă de justificări. Reluând aceeași problemă, ziarul „Tan” susține că încetarea furniturilor de chrom a constituit o dovadă destul de vizibilă a spiritului de sacrificiu turcesc față de alianța cu Anglia, exprimându și speranța că nu vor fi cerute și alte sacrificii mai importante.

Ziarul „Cumhuriyet” este de asemenea suficient de aspru când, referindu-se la alegația premierului britanic despre exagerata prudență a Turciei, susține că însăși tatonările anglo-americe în legătură cu crearea celui de

de **Mardare Mateescu**

al doilea front, nu fac dovada unei prudențe mai puțin exagerate. În sfârșit, ziarul „Tanin” prin condeul deputatului Yalcin, cunoscut pentru sinceritatea cu care abordează subiectele cele mai dificile, reține din declarațiile primului ministru al Marelui Britanii pasajul referitor la locul ce s'ar da Turciei la masa conferenței de pace. Susținând că nu este de acord cu ilustrul vorbitor dela Londra, Yalcin afirmă că dacă este vorba să se măsoare recompensele mutuale în raport cu serviciile aduse, Turciei nu-i poate reveni decât un loc deosebit de bun.

Situația pe fronturi

Pe frontul din Italia

luptele deschise de armata a 5-a și cea a 8 britanică, sunt în plină desfășurare, întâmpinând rezistența îndârjită a frontului german. Deși s'a repetat din sursă germană că rezistența acestui front ar mai mult rolul de a temporiza asalturile anglo-americe, totuși se poate observa că trupele Reichului opun un obstacol serios și dărz în calea celor două armate aliate.

După ultimele comunicate, în flancul stâng al înaintării engleze și americane se dau luptele cele mai grele, deoarece comandamentul aliat intenționează să cucerească pozițiile dela *Valletti* și *Valmontone*, pentru a obține o ieșire de-a-lungul munților Albani, spre obiectivul său actual, care pare a fi Roma. Din partea comandamentului german s'au luat însă toate măsurile pentru ca aceste intențiuni să fie dejucate.

Deosebit însă de aceste operațiuni, din jurul munților *Lepini* și *Albani*, au loc operațiuni suficient de remarcabile în sectorul râului Liri, acțiunea blindateor aliate făcându se remarcată și în diferite alte sectoare deținute de armata a 8-a. Totuși, voci din presa britanică afirmă că obiectivele îndepărtate ale ofensivei anglo-americe nu au putut fi încă atinse.

Pe frontul din răsărit

comunicatele de război indică liniște, cu excepția sectorului dela Nord de *Iasi*.

Perspectivile războiului

văzute dintr'o corespondență dela Berlin, indică o perioadă foarte agitată în lunile care urmează. Astfel, se susține că inamicul plănuește lansarea unei ofensive simultane pe mai multe fronturi, și că actuala acalmie de pe frontul din răsărit nu poate fi decât liniștea dinaintea furtunii. Sovieticii și-au terminat preparativele de ofensivă și sunt de așteptat lupte grele la începutul verii.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorității și Societăți Lei 800
Membrii „Astreii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200